

FILOSOFISKE DISKUSJONER

SPRÅK

Menneskets hjerne har over 100 milliarder nerveceller. Antall forbindelser mellom dem er beregnet til ca. 100 billioner (100×10^{12}).

Dette gir en enorm prosesseringskraft som får dagens 64 biters prosessering til å se ut som bagateller.

Tenkning og språk er således resultat av en av en ufattelig komplisert prosesseringsvirksomhet.

Språkfilosofi handler bl.a. om sammenhengen mellom syntaks, semantikk og pragmatikk.

Syntaks er å sette ord sammen etter grammatiske strukturer for å bygge setninger, kanskje for å uttrykke noe semantisk.

Eksempel: «Hunden jaget katten» eller «Katten jaget hunden».
Ordene er de samme, men grammatikken er forskjellig. Det er også en semantisk forskjell.

Syntaks kan læres ved å pugge språklige definisjoner.

Pragmatikk legger vekt på hvordan språket brukes, påvirker og påvirkes av, og samspiller med kommunikasjonssituasjonen (konteksten).

Pragmatikk er metoder, regler og konvensjoner for hvordan språket kan brukes riktig på en fleksibel og forståelig måte.

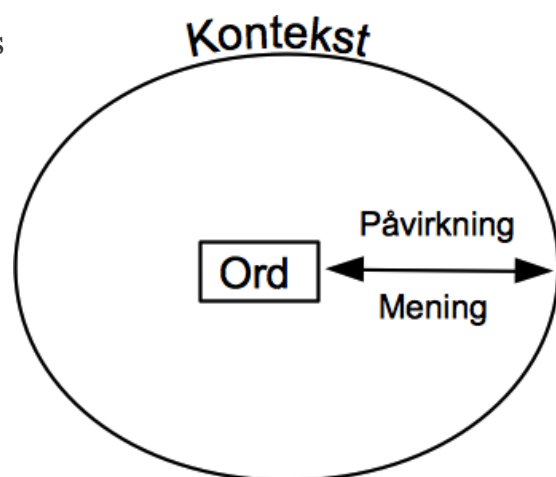
F.eks hvordan man:

- Stiller spørsmål.
- Uttrykker ønsker og behov.
- Beskriver virkeligheten, objekter, hendelser, osv.
- Gir befalinger.
- Forbanner.
- Ber.
- Hilser.
- Osv.

Pragmatikk handler om hvordan ord og setninger tolkes i lys av konteksten.

Å bruke språk er som å delta i ett spill der det finnes regler. Spilleregler kan ikke sies å være sanne eller gale; men er konvensjoner. Skal man være med i spillet, må reglene følges.

Pragmatikk læres ved erfaring, ved å bruke språket for å forklare og styre handlinger.

Semantikk legger vekt på teksten og dens mening, ofte i forhold til konteksten. Tegnene i teksten forholder seg til andre tegn og til virkeligheten eller til fantasier.

KOMMUNIKASJON

Kommunikasjon består av en sender og en mottaker.

Sender >-----> Mottaker

Man kan skille mellom:

- Hva som var en rimelig tolkning av det som ble sagt.
- Hva som faktisk ble sagt.

Ved tekstlig kommunikasjon hvor sender og mottaker er adskilt, kan det bli et problem hva senderen egentlig mente. Og et enda større problem hva mottakeren tror senderen mente. Den eneste måte for å vite hva sender har ment, er å høre det som faktisk blir sagt. Fra det kan en finne ut hva som er en rimelig tolkning.

Hvis en ikke greier å bli enige om hva som faktisk står i teksten, er det noe galt ett sted. F.eks. inkompetanse, dårlig språkforståelse, egosentrisitet, blokkeringer, nervøsitet, dumhet, psykose. Skriftlig kommunikasjon kan gi hukommelse, fastholdelse og etterprøvbarehet.

BEGREPER

Begreper er først og fremst redskap for tenkning og brukes i all kommunikasjon. Begreper kan også være redskap for maktutøvelse (modellmakt).

Meningsfull diskusjon foregår ved at ord som begrepene refererer til blir definert, eller at ordene er en del av den almene begrepsdannelsen.

Begreper kan være feil. Hvis en f.eks. velger at a, b og c skal være medlemmer av begrepet X, men ikke d, e og f, har man satt logiske føringer på hva begrepet kan være.

Et objektivt begrep er definert som det mest optimale begrepet. Altså det begrepet som mest effektivt fanger inn de likhetstrekkene som binder objekter sammen og skiller dem fra andre.

Rasjonelle begreper er avgrenset av ord-definisjoner og passer sammen slik at det kan trekkes konklusjoner på en enkel måte, uten masse unntak fra reglene. Det betyr at teorier kan formuleres enkelt, kortfattet og oversiktlig.

DEFINISJONER

Definisjoner er ord som symboliserer en mengde og dermed avgrenser mengden.

Definering er å gi nok informasjon til unik identifisering.

Å definere er å sette et ord til å peke på en avgrensning.

Å definere er å bestemme hva ord betyr i en kontekst.

Definisjonslære inngår i begrepteorien. Uten en nøyaktig avgrensning til hva man refererer til kan man ikke uttrykke noe presist om noe som helst.

Hensikten er å klargjøre hva som menes slik at en kan snakke sammen og forstå hverandre.

Aksiomer og definisjoner kan være meningsfulle eller ikke, i en gitt sammenheng. De er verken riktig eller feil, men kan være nyttig eller unyttig for et gitt formål. Definisjoner og aksiomer blir verken forklart eller bevist, men er grunnlaget for beviser. Måten å definere på kan være feil. (Realdefinisjoner, dvs. en logisk måte, er alltid riktig.) Ord defineres og begrep avgrenses. Begreper defineres ikke. En kan ha begreper uten ord som definerer dem.

Bare i teoriverdenen kan en ha sikre grunnleggende aksiomer, for der lager man dem selv. For at noe skal være et bevis må først saklige aksiomer listes opp og så utledes ting fra dem på logisk vis ved deduksjon. I den virkelige verden finnes ingen metode for å finne aksiomer helt sikkert, så en må nøye seg med sannsynligheter istedet for sikkerhet.

Hjernevask går ut på at ordene i språket defineres så uklart og flytende at de kan bety hva som helst. Folk skjønner ikke engang sine egne tanker siden de mangler meningsfulle ord å tenke med.

ARGUMENTASJON

Diskutering er å kommunisere for å forsvare eller korrigere meninger.

Diskusjoner handler nesten alltid om at den ene forsøker å få den andre til å tilta sitt syn i en sak. Formålet er å overbevise andre, vha. gyldig argumentasjon.

Det er nødvendig å avgrense og presisere begreper, for så å benytte begrepene som premisser for å argumentere til støtte for et standpunkt. Uten en felles forståelse av begrepene, er all debatt rundt de samme begrepene meningsløs.

Målsettingen er å avdekke hva som er sant, og da er det nettopp objektivt sant som er poenget, ikke en «subjektiv» utgave som å tro «rare ting».

I spørsmål om hva som er sant rangerer fornuft, logikk og belegg over følelser. For eksempel kan noen ha henfalt til et standpunkt fordi de har et ødelagt følelsesliv.

For å få til dette finnes to hovedmetoder i argumentasjonsteorien: appell til fornuft eller til følelser. Det fine med fornuft, er at det ut fra gitte premisser kan bli mulig å vise at et gitt standpunkt er det mest holdbare.

Vitenskap baserer seg på positive indikasjoner og mangel på negative beviser. Gyldige argumenter er basert på å øke sannsynligheten for å ha rett, og minke sannsynligheten for å ta feil.

Bevisbyrde handler om at den som fremsetter en positiv påstand har ansvaret for å dokumentere at den er riktig, og ikke de andre som skal dokumentere at den er falsk. En som fremmer en negativ påstand, dvs. en benektelse av en påstand, har ikke bevisbyrden.

Grunnlaget for en debatt er aksept for at det finnes noe der ute som eksisterer uavhengig av menneskers erfaringer, og som er mulig å belyse gjennom argumentasjon og analyse av empirisk holdbare påstander.

Grunnlaget for sosiale sammenhenger, f.eks. å sitte rundt et bord på en pub en kveld og slarve om løst og fast, eller et hyggelig måltid med hele familien i høytiden, hvor folk bare forteller om hvordan de opplever ting, og ingen bryr seg om dette etterpå, er ikke debatt.

Logikk er en metode for å generere sanne utsagn fra andre utsagn (premisser,

forutsetninger, aksiomer). Deduktive meningsutvekslinger er meningsløst uten at motparten er enig i begrepene. Først må en finne en felles begrepsplattform, før en kan debattere.

– Å diskutere på høyt nivå er ikke utelukkende forbundet med språket. Det kan virke som om mange lar seg forbløffe av intrikate setninger. Idealet er korte, velformulerte setninger der essensen trer tydelig frem og hvor poenget til avsender er forståelse, ikke innpakking. På samme måte som en ingeniørs fremste mål er å lage så få og så sterke deler som mulig er det en filosofis oppgave å være så kortfattet og presis som mulig uten at essensen går tapt.

KUNNSKAP

Kunnskap bygges sten på sten. Det skjer som regel en gradvis vekst. All kunnskap er kontekstuell. Dette gjelder også naturlover. Vi er ikke og kan ikke bli allvitende, og det må taes hensyn til. Det er derfor uholdbart å si at «xxx gjelder til all tid og det vil aldri oppdages unntak». Vi har kunnskap og vi får stadig ny kunnskap. Baseres slutningene på den kunnskap som er tilgjengelig på et tidspunkt, er slutningen kontekstuel sikker (dersom alt belegg peker i den retningen, og belegget er omfattende, og ikke noe belegg peker i en annen retning). Kommer det ny kunnskap som gir en annen konklusjon, må den opprinnelige konklusjon endres. Men det er relativt sjelden dette skjer, det som oftest skjer er at ny kunnskap forfiner gammel kunnskap.

Eksempel: Blodtyper. Til å begynne med overførte man blod og fant ut at noen ganger ble pasienten frisk, men andre ganger ikke. Så oppdaget man at det finnes blodtyper. Når man tok hensyn til dette gikk det bra i flere tilfeller enn tidligere, men ikke i alle. Så oppdaget man Rh-faktoren, og da gikk det bra i enda flere tilfeller. Det som skjer er at ny kunnskap utvider gammel kunnskap. Dvs. at den nye kunnskapen gjelder i en større kontekst. Den gamle kunnskapen blir ikke feil (blodoverføring går i noen tilfeller bra), men ny kunnskap utvider og forfiner gammel kunnskap. Blodoverføring går i nesten alle tilfeller bra hvis man tar hensyn til blodtypen og Rh-faktoren.

DEBATTKULTUR

Mange debattfora har en ordstyrer og et krav om å være hensynsfull, høflig og saklig. Man vil ha:

- Saklig diskusjon om diverse filosofiske tema.
- Et åpent forum der saklighetsnivået er høyt, mens terskelen for å delta er lav.
- En hyggelig atmosfære der flest mulig kan føle seg vel.

Man vil ikke ha:

- Personangrep og usaklige ytringer.
- Et eksklusivt forum <for de få>.
- Misjonering av eller harselas med bestemte oppfatninger.

Det største problemet er at:

- Folk snakker, uten at de forstår hverandre.
- Mange forstår ord på andre måter enn de fleste andre gjør.
- Noen tror de forstår andre, men gjør det ikke allikevel.
- Noen folk snakker slik at andre folk ikke kan forstå dem, og så blir de sinte fordi de tror de andre er slemme.
- Noen folk husker ikke hva andre har sagt.

- Noen folk sier de vet ting som de egentlig bare tror.
 - Men den største delen av problemet er at så mange folk ikke vet hvordan man finner ut hva som er feil, og hva som er riktig, men at de allikevel tror de er flinke til å finne ut slike ting.
 - Så er det dem som innlater seg på diskusjoner på fullstendig falske premisser og som er der for å terge andre og more seg over deres reaksjon. Og så opphøyer de seg selv til en «jeg synes vi burde være snille her»-posisjon. Hvis slike virkelig vil ha en bedre debattkultur, kan de gå i seg selv og finne ut hva slags moral som ligger i at de underholdes av å terge andre.
 - Grunnen til at noen prøver å opplyse folk er at de tror at de vil få det bedre dersom flere visste hva de gjorde.
 - Noen er ikke snille når de prøver å opplyse folk, og har heller ikke en snill tone når de prøver å opplyse folk.
 - De som bare er ute etter å hakke på andre, bør ignoreres, da de ikke er ute etter noe konstruktivt.
 - Man bør ikke snakke i tide og utide om unødvendige ting.
 - Om noen forteller en at man tar feil; og de klarer gi referanser som en kan finne ut om er riktige; bør man være villig til å lære.
 - Det er ikke noen vits i å krangle med folk som har store kunnskaper, for man bør forstå av erfaring at man overhode ikke kommer til å vinne. Om man blir korrigert bør man se på hva som blir sagt, tenke over det, og forsøke å lære noe av det, og ikke gjøre samme feil en gang til.
 - Dersom folk kunne klare å avholde seg fra å skyldte på alle andre, og ta ansvar for sine egne utsagn, ville man kanskje nærme seg en god debattkultur. Kommer folk til å ta ansvar for egne utsagn? Nei, ikke sålenge det finnes noen de kan skyldte på. Og så lenge det finnes noen de kan skyldte på, vil de gjøre absolutt hva som helst.
 - Dem som heller til ytringsfrihet uten ansvar, vil føle det som en forpliktelse å påpeke at andre har skylden for deres sørgelige tilstand og utsagn som tyter ut av dem.
 - Folk bør kritiseres for det de gjør akkurat nå. Andre vil heller vil bruke eksempler, måneder og år tilbake.
- De verste er dem som er så opptatt av fortiden at det totalt fortrenger sin evne til å forholde seg til nåtiden eller fremtiden. De skal fortelle folk hva de har gjort galt tidligere, slik at de kan slippe å ta utfordringen å forholde seg til det som skjer i nåtiden.
- Retthaverismen er behovet for å få rett.